

การประเมินคุณลักษณะความเป็นครู และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ การสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

EVALUATION OF TEACHER CHARACTERISTICS AND TEACHING PROFESSIONAL PRACTICUM OF GRADUATE STUDENTS IN MASTER OF EDUCATION PROGRAM IN CURRICULUM AND INSTRUCTION, WESTERN UNIVERSITY

นภาพรณ ธัญญา* พันบงกช ปาณมาลา* สุภาพร แพรพนิต* และปวีศา จรตล*
NAPAPORN TANYA, PANBONGKOJ PANAMALA, SUPAPORN PRAEWPANIT
AND PHAWARISA CHORADON

(Received: June 25, 2023; Revised: October 9, 2023; Accepted: June 12, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณลักษณะความเป็นครูและเพื่อประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ผู้อำนวยการ 15 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 15 คน ครูพี่เลี้ยง 15 คน และอาจารย์นิเทศก์ 5 คน รวมจำนวน 50 คน ที่อยู่ในสถานศึกษาที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้มาแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นิสิตสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
คุณลักษณะความเป็นครู

*

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Curriculum and Instructor Major, Graduate school, Western University

Abstract

This research aimed to evaluate the teacher characteristics and the teaching professional practicum of graduate students in the Master of Education Program in Curriculum and Instruction at Western University. The target group consisted of 15 directors, 15 deputy academic directors, 15 mentor teachers, and 5 supervisory teachers, totaling 50 people. Selected by purposive sampling Research instrument used a questionnaire. Statistics used in data analysis include mean and standard deviation.

The results of the research found that 1) the teaching professional practicum in all and each aspect were at a high level. 2) Teacher teaching professional practicum is also at a high level.

Keywords: Teaching Professional Practicum, Experience for teacher, Students in the Master of Education (curriculum and instruction), Western University, Teacher characteristics

บทนำ

การจัดการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตในสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มีเป้าหมายสำคัญในการสร้างสรรค์และพัฒนาบุคคลทางการศึกษาให้มีความพร้อมทั้งความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาสังคม ที่เกิดจากการพัฒนามนุษย์ ซึ่งผู้ที่สำเร็จการศึกษาจึงควรเป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น, 2562) ดังนั้น ผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู จะต้องเป็นบุคคลที่อุทิศตนในด้านร่างกายและกำลังใจอย่างสูง เพื่อให้อาชีพครูเป็นอาชีพที่คู่ควรต่อการเคารพบูชา และได้รับความไว้วางใจจากบุคคลทั่วไปในสังคม และนอกจากนี้ครูต้องสามารถพัฒนา นักเรียนของตนให้มีสมรรถภาพและทัศนคติอันเป็น พื้นฐาน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การยอมรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเข้าใจ และตัดสินใจ ทักษะ การคิดวิเคราะห์ การกำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา เป็นต้น

ครูยุคใหม่คือครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความสามารถเชิงวิชาชีพมีความรู้ในวิชาการ ทันทต่อการก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถพูดคุยกับนักเรียนได้ เตรียมนักเรียนให้สามารถเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างเหมาะสมและผ่านการวิเคราะห์ อย่างมีคุณภาพ ตลอดจนมีความเข้าใจหลักการพื้นฐานของการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อจะได้เข้าใจ ปัญหาของโลกปัจจุบันมีความพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชน

ครูในศตวรรษที่ 21 ยังต้องสามารถควบคุมกระบวนการศึกษาเพื่อให้การสอนเกิดความต่อเนื่อง (นภภรณ์ ธัญญา. 2564 ; พระครูสังฆรักษ์ จักรกฤษณ์ ฐิริปัญญา และคณะ, 2562)

การจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพชั้นสูงต่าง ๆ นั้นนอกจากการเรียนรู้ในทางทฤษฎีต่าง ๆ แล้วยังต้องการการฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติงานวิชาชีพ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนในวิชาชีพนั้น ๆ มีความรู้ความสามารถอย่างสมบูรณ์ การฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติงานวิชาชีพทางด้านการสอน เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในงานของครูหรือที่เรียกว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนั้น ถือได้ว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการผลิตครูที่จะให้ได้ครูที่มีคุณภาพ เพราะว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกระบวนการผลิตกระบวนการหนึ่งที่จะสร้างให้นักศึกษาตระหนักและพัฒนาตนให้เป็นครูมืออาชีพที่แท้จริง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพถือว่าเป็นหัวใจของการผลิตบุคลากรในสาขาอาชีพต่าง ๆ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะเป็นกระบวนการฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติที่ช่วยเสริมสร้างนักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีความรัก ความศรัทธา ต่ออาชีพครู ตลอดจนมีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจสำหรับหน่วยงานที่ใช้บุคลากรครู และกระบวนการภาคปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การผลิตครูมีคุณภาพตามที่พึงประสงค์ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่ใช้ครูอย่างจริงจัง เพราะหน่วยงานที่ใช้ครู คือสถานที่ฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติเป็นแหล่งต้นแบบที่จะให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ควบคู่กับการเรียนรู้ภาคปฏิบัติจากมหาวิทยาลัยในทุก ๆ ขั้นตอน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะเสริมสร้างคุณภาพของนักศึกษาครูให้มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ เพราะเป็นการจัดให้นักศึกษาครูได้ฝึกภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงที่โรงเรียนหรือหน่วยงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้เวลาต่อเนื่องกันเป็นระยะเวลานานช่วงหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาครูจะได้มีเวลานานพอที่จะหาประสบการณ์ใสถานการณ์จริง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญยิ่งในการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้วยการให้ความร่วมมือดูแลนักศึกษาที่อยู่ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษานั้น ๆ และครูพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักศึกษา จึงมีบทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ แก่นักศึกษา เพื่อให้มีประสบการณ์ในความเป็นครูให้ได้มากที่สุด (วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์,

2558) ฉะนั้น ครูที่เลี้ยงจึงมีความสำคัญในการช่วยสร้างเสริมสิ่งที่ดีงามของความเป็นครูให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

การพัฒนาวิชาชีพครู (Professional development) ถือว่ามีความจำเป็นอย่างมาก ดังที่ (Darling-Hammond, Hyler, and Gardner 2017, pp. 7-15) และ (Khumpuang, 2017, pp. 236-246) ได้กล่าวถึงครู เป็นบุคลากรสำคัญที่จะขับเคลื่อนการศึกษาทั้งระบบ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงมีจำเป็นอย่างยิ่งและต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งการจัดการศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์ชาตินั้นจะบรรลุผลหรือไม่นั้น คุณภาพครูถือเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากครูขาดความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม ขาดความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ รวมถึงการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จะไม่สามารถพัฒนาการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ (Ojong 2019, p. 16) ได้เสนอว่า กระบวนการสำคัญในการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงของการเป็นนักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพราะเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาได้นำความรู้มาใช้ในการฝึกปฏิบัติจริง ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของครู สามารถพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการสอน ภาระงาน และการประเมินผลการเรียนรู้ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ สอดคล้องกับ (Mett et al. 2015, pp. 24-26) ที่รายงานว่ากระบวนการนิเทศมีความสำคัญและสามารถพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพของครูทั้งในระดับประจำการและก่อนประจำการ แต่จากการศึกษาของทิพเนตร ศรีนา สุรศักดิ์ ศรีกระจำง และจิณณวัตร ประโคทัง ที่รายงานว่าปัญหาสำคัญของการพัฒนาครูด้วยการนิเทศ คือขาดการนิเทศที่เป็นระบบที่เข้มแข็งในการนิเทศและช่วยพัฒนาครู ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับผลการวิจัยของ (Sheehan 2010, pp. 192-198, 209) ที่ระบุว่า การมีแนวทางในการนิเทศที่แตกต่างกัน ขาดเอกภาพและความต่อเนื่องในการนิเทศทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศที่แตกต่างกันไปซึ่งส่งผลให้การนิเทศไม่บังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้เต็มที่ซึ่งจำเป็นที่จะต้องวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดการนิเทศอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (Srina, Srikrajang and Prakotang, 2019, pp. 30-33)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตสาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ยังมีเงื่อนไขที่แตกต่างไปจากนิสิตสถาบันการศึกษาอื่น เนื่องจากนิสิตบางรายมาจากอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ครู และมีประสบการณ์การสอนน้อย ทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องประเมินเพื่อหาจุดที่ต้องพัฒนาให้นิสิตได้รับการฝึกปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนและปฏิบัติ

หน้าที่ในการเป็นอาจารย์นิเทศก์ที่ออกไปนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งฝึกประสบการณ์ภาคปฏิบัติการสอน จึงมีความต้องการจะศึกษาและติดตามผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะส่งผลสำคัญต่อกระบวนการผลิตครูของมหาวิทยาลัย เวสเทิร์นในสาขาหลักสูตรและการการสอน ระดับมหาบัณฑิต อีกทั้งเพื่อเป็นแนวทาง สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้เป็นไปตาม แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
2. เพื่อประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประเมินคุณลักษณะความเป็นครู และการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณลักษณะความเป็นครู และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1. แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นครู จำนวน 10 ข้อคำถาม แต่ละข้อ คำถามเป็นมาตรแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย เฉยๆ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบประเมิน ไปทดลองใช้กับนิสิตสาขาบริหารการศึกษาที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัคเท่ากับ 0.876 แบบประเมินนี้ประเมินโดยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูพี่เลี้ยง และ อาจารย์นิเทศก์

2.2. แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้ ในสาขาวิชาเอก จำนวน 10 ข้อคำถาม 2) การประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน จำนวน 3 ข้อคำถาม 3) การจัดทำรายงานผล

การจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน จำนวน 3 ข้อคำถาม และ 4) การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 4 ข้อคำถาม แต่ละข้อคำถามเป็นมาตรแบบประเมินค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งไปจนถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และนำแบบประเมินไปทดลองใช้กับนิสิตสาขาบริหารการศึกษาคือเป็นผู้บริหารโรงเรียน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่นด้วยมีค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบัททั้ง 4 ด้าน ดังนี้ 0.977, 0.766, 0.712 และ 0.834 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.811

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น จำนวน 15 คน ซึ่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน 15 โรงเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

3.1 ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่นิสิต สาขาหลักสูตรและการสอน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

3.2 ติดต่อนัดหมายวันและเวลาในการเก็บข้อมูล และชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและวิธีการประเมิน

3.3 เดินทางไปเก็บข้อมูล พร้อมกับอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น รวบรวมคะแนนจากเครื่องมือการประเมินคุณลักษณะความเป็นครู การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง การปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง การปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

ส่วนคะแนนรายงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีเกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 8.01 – 10.00	หมายถึง การปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 6.01 – 8.00	หมายถึง การปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 4.01 – 6.00	หมายถึง การปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 2.01 – 4.00	หมายถึง การปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 0.00 – 2.00	หมายถึง การปฏิบัติน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะความเป็นครู

คุณลักษณะความเป็นครู	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ การ ปฏิบัติ
1. มีอารมณ์มั่นคง	3.25	0.34	ปานกลาง
2. ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี	3.33	0.54	ปานกลาง
3. รัก เมตตา และปรารถนาดีต่อผู้เรียน	4.38	0.64	มาก
4. มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	3.90	0.45	มาก
5. มีความรอบคอบ อดทน และรับผิดชอบ	3.12	0.44	ปานกลาง
6. มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพครู	4.09	0.54	มาก
7. แสดงกิริยามารยาทเหมาะสมกับกาลเทศะ	3.89	0.69	มาก
8. แสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองสม่ำเสมอ	3.55	0.62	มาก
9. แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับอาชีพครู	4.15	0.32	มาก
10. ปฏิบัติตนถูกต้องตามระเบียบวินัยของมหาวิทยาลัยฯ และโรงเรียน	4.03	0.55	มาก
รวม	3.77	0.51	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.77 และ S.D = 0.51) เมื่อพิจารณารายข้อคำถาม พบว่า ทุกข้อคำถามมีการปฏิบัติในระดับมาก เช่นกัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.55 – 4.38) ยกเว้นข้อคำถามที่ 1 มีอารมณ์มั่นคง ข้อที่ 2 ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี และข้อที่ 5 มีความรอบคอบ อดทน และรับผิดชอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.12 – 3.33)

2. ผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น แสดงรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D)	ระดับ การ ปฏิบัติ
1. การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก	3.89	0.56	มาก
2. การประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน	4.49	0.54	มาก
3. การจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน	4.37	0.63	มาก
4. การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย	3.90	0.45	มาก
รวม	4.16	0.55	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.16 และ S.D = 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติในระดับมาก เช่นกัน (ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.89 – 4.49) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านที่ 2 การประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ด้านที่ 3 การจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน ด้านที่ 4 การปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย และด้านที่ 1 การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอก

อภิปรายผล

ผลการประเมินคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

นิสิตมีคุณลักษณะความเป็นครูอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนได้เรียนในวิชาความเป็นครู ซึ่งในการเรียนการสอนได้นั้นย้ำและสร้างจิตวิญญาณให้กับผู้เรียนอยู่เสมอ โดยยกตัวอย่างสถานการณ์จริงที่ผู้สอนพบมาให้ นิสิตได้ติดตามและร่วมกันอภิปราย สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สวน ไพริน และ เสริม ศรี 2550) พบว่า ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต อาจารย์นิเทศก์จะมีหน้าที่คอยให้คำปรึกษา ซึ่งนอกจากจะให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามสาขาวิชาเอกของนิสิตแล้ว ยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการฝึกบทบาทอาจารย์ประจำชั้น เพื่อให้ นิสิตทำหน้าที่ความเป็นครูอย่างแท้จริง เช่น การดูแลนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติ สวดมนต์ และร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี การดูแลกิจกรรมโฮมรูมเพื่อสร้างความคุ้นเคย

ระหว่างอาจารย์ประจำชั้นกับนักเรียน และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนและยังสอดคล้องกับ (พระครูสังฆรักษ์ จักรกฤษณ์ ฐิริปัญโญ พระครูโสภณ พุทธิศาสตร์ พระครูโอภาส นนทิกิตต์ สมศักดิ์ บุญปุ และพีรวัฒน์ ชัยสุข. 2562. น. 31-37.) ยังได้กล่าวถึงจิตวิญญาณความเป็นครูไว้ว่า ความเป็นครูต้องเกิดจาก “ใจ” หรือ “จิตสำนึก” หมายถึง ความศรัทธาและความรักในอาชีพ เป็นผู้เสียสละ มีความอดทน มุ่งมั่นเสียสละทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตนให้อยู่ในหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพคุณลักษณะดังกล่าว จะนำไปสู่ “จิตวิญญาณความเป็นครู” ประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการ 1) แสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดยเน้นเจตนาที่จะให้ผู้ร่วมงานประสบความสำเร็จด้วยกัน 2) ความปรารถนาดี เป็นความคิดที่อยู่เหนือระดับเหตุผลและตรรกะ เป็นความคิดที่มาจากจิตวิญญาณหรือจิตใต้สำนึก และ 3) สร้างความเชื่อมั่นในตนเองมุ่งมั่นในการทำงานและศรัทธาในผลสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติงานพร้อมจะพัฒนาตนเองเพื่อสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู

ผลการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

การประเมิน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เนื่องจาก ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนได้เรียนในวิชาศาสตร์การสอนและทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องถึงการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (ฐิติกานุจน์ บุญรักษา อินทาปัจ 2563) พบว่า แนวทางการสนับสนุนนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประเด็นหนึ่ง คือ การประเมินพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนในชั้นด้วยเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การประเมินเพื่อพัฒนายังมีความสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ในสาขาวิชาเอกมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก เป็นทักษะสำคัญในวิชาชีพครู นิสิตที่เรียนในสาขาวิชานี้จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะนี้เป็นอันดับแรก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นภาพรณ ธัญญา 2564) ที่พัฒนาทักษะการออกแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครู พบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการออกแบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ (ฐิติกานุจน์ บุญรักษา อินทาปัจ 2563) พบว่า แนวทางการสนับสนุนนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ปัจจัยภายใน ได้แก่ 1) การทบทวนความรู้ด้านเนื้อหา 2) การอบรมความรู้เสริมเกี่ยวกับความเครียดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) การอบรมการเสริมพลังในตนเอง และ 4) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาวิชาชีพได้พบกับ

ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ก่อนการเริ่มฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (วิลาวัลย์ จารุอรียานนท์ 2558) ยังได้กล่าวถึงแนวทางในการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ไว้ว่า การบริหารจัดการควรประกอบไปด้วย การจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน เน้นฝึกการคิดวิเคราะห์ การบ่มเพาะความเป็นครูตั้งแต่ปีแรก สถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องมีความพร้อม อาจารย์นิเทศก์มีทักษะการจัดการเรียนรู้และการวิจัย รวมทั้งครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้มีส่วนสำคัญต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ ผู้อำนวยการหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรให้นิสิตได้ฝึกครอบคลุมใน 3 ประเด็นอย่างครบถ้วน ได้แก่ 1) การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 3) คุณลักษณะความเป็นครู

2. ครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตเป็นไปอย่างประสบความสำเร็จ การให้ข้อมูลป้อนกลับและการดูแลเอาใจใส่ของครูพี่เลี้ยงจะช่วยให้นิสิตสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างดี นอกจากนี้คำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ยังเป็นส่วนสำคัญที่ถือเป็นบุคคลภายนอกได้มองและสะท้อนแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้ดียิ่งขึ้น

3. ก่อนนิสิตออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้อำนวยการหลักสูตรหรืออาจารย์ผู้สอนควรเตรียมพร้อมให้นิสิตก่อนลงสนามจริงโดยตรวจสอบความพร้อมของนิสิต ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ และย้ำเตือนคุณลักษณะความเป็นครูของนิสิต

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาและดำเนินการพัฒนาด้านทักษะ ด้านความรู้ เจตณคติ และด้านจริยธรรม ให้กับนิสิตที่ขอใบประกอบวิชาชีพครูต่อไป

รายการอ้างอิง

- จิตติกาญจน์ บุญรักษา อินทาปัจ. (2563). กรอบมโนทัศน์ความเครียดจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในนักศึกษาวิชาชีพระ. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. ปีที่ 48 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2563) หน้า 147-165.
- นภาพรณ ัญญา. (2564). “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการออกแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2”, *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 6(12), (ธันวาคม), หน้า 347-359.
- พระครูสังฆรักษ์ จักรกฤษณ์ ฐริปัญโญ พระครูโสภณ พุทธิศาสตร์ พระครูโอภาส นนทิกิตต์ สัมศักดิ์ บุญปุ และพีรวัฒน์ ชัยสุข. (2562). จิตวิญญาณความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*. 6(1), 31-37.
- มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น. (2562) หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2562. เอกสารอัดสำเนา
- วิลาวัลย์ จารุอรียนนท์. (2558). การบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่. *จันทร์เกษมสาร*, 21(41), 9-18.
- สวน ไพรินทร์ และเสริม ศรี. (2550). ปฏิบัติการวิชาชีพครู: ก้าวแรกของความเป็นครู. *วารสารครุศาสตร์*, 35(3), 13-22.
- Darling-Hammond, L., Hyler, M. E., Gardner, M. (2017). *Effective Teacher Professional Development*. Palo Alto, CA : Learning Policy Institute.
- Khumpuang, T. (2017). *The Development Holistic Teacher by Using Benchmark*. Thesis, Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration, Naresuan University, Phitsanulok. (In Thai)
- Mette, I. M., Range, B. G., Anderson, J., Hvidston, D. J., & Nieuwenhuizen, L. (2015). Teachers’ Perceptions of Teacher Supervision and Evaluation: A Reflection of School Improvement Practices in the Age of Reform. *NCPEA Education Leadership Review*, 16(1), 24-26.
- Ojong, A. O. (2019). *Pedagogic Supervision As a Function of Effective Curriculum Implementation in Some Selected Primary Schools in Yaounde*. 3. International Journal of New Technology and Research (IJNTR), 5(4), 16.
- Sheehan, D. C. (2010). *Learning and Supervision in Internship*. Thesis, Doctor of Philosophy degree in Health Sciences, College of Education, University of Canterbury, New Zealand.

Srina, T., Srikrajang, S., Prakotang, J. (2019). Teachers Supervision Model for Development to Professional Teachers Affiliated to the Office Commission. Saint John's Journal, 22(31), 30-33. (In Thai)